

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 965/17**, rješavajući apelaciju **Š.G.**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka h), člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 12. marta 2019. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija **Š.G.**

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 63 0 P 017939 15 Gž od 3. novembra 2015. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Širokom Brijegu, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom

II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i članom II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Širokom Brijegu da, u skladu sa članom 72. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbacuje se kao nedozvoljena apelacija **Š.G.** podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 63 0 P 017939 16 Rev od 7. februara 2017. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 63 0 P 017939 15 Gž od 3. novembra 2015. godine i Presude Općinskog suda u Ljubuškom broj 63 0 P 017939 14 P 3 od 6. jula 2015. godine u odnosu na pravo iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zato što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, „Službenom glasniku Republike Srpske” i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Š.G. (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Nusmir Huskić, advokat iz Sarajeva, podnijela je 15. marta 2017. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 63 0 P 017939 16 Rev od 7. februara 2017. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 63 0 P 017939 15 GŽ od 3. novembra 2015. godine i Presude Općinskog suda u Ljubuškom (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 63 0 P 017939 14 P 3 od 6. jula 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti broj *AP 5699/14* (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP 5699/14* od 20. aprila 2016. godine, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) odbacio kao preuranjenu, između ostalih, i apelanticinu apelaciju broj AP 67/16 podnesenu protiv presude Kantonalnog suda, koja je precizirana u prethodnoj tački ove odluke.
3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i opunomoćenika tuženog Jakova Begića (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 24. januara 2019. godine da dostave odgovore na apelaciju.
4. Kantonalni sud, Općinski sud i opunomoćenik tuženog su dostavili odgovore na apelaciju u periodu od 29. januara do 5. februara 2019. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelacionih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:
6. Presudom Općinskog suda broj 63 0 P 017939 14 P 3 od 6. juna 2015. godine odbijen je apelanticin tužbeni zahtjev podnesen radi naknade štete zbog klevete kojim je tražila da joj se isplati iznos od 3.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, te javno objave uvod i izreka presude nakon njene pravosnažnosti, kao i da joj se naknade troškovi postupka (sve preciznije navedeno u izreci presude).

7. Apelantica je u tužbi navela da je 18. juna 2012. godine na Internet-stranici ljubuski-online.info objavljen članak pod naslovom „Kolumna Jakova Begića: Govno nikada ne potone, ono uvijek pluta?!“, a iz kolumne je izdvojen dio: „...to je nametanje političkog uvjerenja Neđe Galića koji je izdao vlastiti narod i borio se protiv hrvatske himne i hrvatske zastave kao jedinog ispravnog uvjerenja u Ljubuškom. Prikazivanje filma o Neđi Galiću u Gradskoj vijećnici u Ljubuškom je čin koji pljuje po 40 tisuća stanovnika ljubuške općine koji su sanjali hrvatski san a odaje počast jednom čovjeku koji je pljuvao po tom snu....., i završit ću o smrdljivom gradu koji je zadovoljan sobom, a koji ne smrdi samo zbog Neđe već i zbog drugih izdajnika....“
8. U vezi sa sadržajem spornog teksta tuženog koji je javno objavljen na navedenom portalu, apelantica je zatražila da joj se isplati naknada štete, navodeći da tuženi nije izrazio kritiku na objavljeni film „Neđo od Ljubuškog“ autorice Svjetlane Broz, nego uvrede na račun njenog pokojnog supruga nazivajući ga izdajnikom hrvatskog naroda, te da je sporno izražavanje kod nje prouzrokovalo osjećanje ugroženosti, straha i neizvjesnosti, a tuženi nije dokazao da je njen pokojni suprug osuđen kao izdajnik, pa je takvo pisanje neistinito. Apelantica je navela da su je poznanici i prijatelji nakon prikazivanja filma izbjegavali, da ju je to pogodilo, da je izopćena iz društva, da su pljuvali za njom kada bi naišla ulicom, da joj je priječeno i sl. Tokom postupka je provedeno vještačenje vještaka medicinske struke.
9. Tuženi je u odgovoru na tužbu, između ostalog, naveo da je njegov tekst koji je objavljen na portalu samo jedan u nizu tekstova koji su u medijima objavljeni kao reakcija na prikazivanje kontroverznog filma „Neđo od Ljubuškog“ autorice Svjetlane Broz, pa da u tom kontekstu treba posmatrati i sporni tekst, te je istakao da se u tekstu služio frazama i citatima iz rok-pjesama (tekst o smrdljivom gradu je uzet iz pjesme Branimira Štulića iz grupe „Azra“), kao i da se u tekstu bavio ideološkom problematikom.
10. Na temelju provedenih dokaza Općinski sud je utvrdio da je u Ljubuškom 16. jula 2012. godine prikazan film „Neđo od Ljubuškog“ autorice Svjetlane Broz, čiji su najava i prikazivanje izazvali, uglavnom, negativne reakcije stanovnika ljubušskog kraja nakon čega su uslijedile i brojne reakcije putem portala i pisanih medija, a jedan od njih je i sporni tekst tuženog. Tokom postupka je, također, utvrđeno da apelantica nakon objave sporne kolumne (18. juli 2012. godine) nije tražila demanti, jer je reagiralo Vijeće za medije „zbog uvredljivih komentara“, tako da je ona uklonjena (Žalbena komisija Vijeća za štampu Bosne i Hercegovine je 26. jula 2012. godine donijela odluku kojom je utvrđeno da sporni tekst krši pet članova Kodeksa za štampu i online medije BiH, i to opće odredbe, stav 3, te član 2 – Urednička odgovornost u cijelosti, te da pojedini dijelovi teksta krše član 3 – Huškanje, član 4 – Diskriminacija i član 4a – Ravnopravnost spolova i poštivanje

osobnosti). Općinski sud je, analizirajući sadržaj sporne kolumne, utvrdio da se naslov kolumne, koji je vulgaran, odnosi na osobu Josipa Broza Tita, kojeg tuženi ne smatra velikanom 20. vijeka, a isto tako spominjanje smrdljivog grada je metafora koja se odnosi na sva lica koja pokazuju sklonost i žaljenje za komunizmom i bivšom državom. Potom je Općinski sud naveo da je autorsko djelo Svjetlane Broz prikazano u Ljubuškom, u sredini u kojoj nije bilo direktnih sukoba i stradanja po nacionalnoj osnovi kao u drugim područjima u BiH i na širem prostoru bivše SFRJ i što je autorici trebalo biti poznato ako je radila pripremu prije snimanja filma, a svaki film, posebno ako teži da bude dokumentaran, podliježe kritičkom osvrtu javnosti, odnosno izražavanju mišljenja o prikazanom filmu.

11. U vezi s tim, Općinski sud je naveo da je nesporno da je tuženi 18. jula 2012. godine objavio kolumnu na portalu ljubuški-online.info, a da je apelantica bila dužna da dokaže da su navodi iz spornog teksta neistiniti, shodno čl. 7. i 123. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), a u vezi sa članom 7. stav (1) Zakona o zaštiti od klevete FBiH (u daljnjem tekstu: Zakon o zaštiti od klevete). Općinski sud se, u vezi s navedenim, pozvao na apelanticin iskaz u kojem je navela da su još od 1990. godina ona i pokojni suprug bili obilježeni kao izdajice hrvatskog naroda, zato što se nisu okrenuli i ostali u krdu, jer za njih nije postojala kategorija nacije, jer nisu pristajali na šovinizam lokalnih siledžija koji ne priznaju drugačije mišljenje, pri čemu sporni tekst smatra uvredljivim.
12. Potom se Općinski sud pozvao i citirao odredbe Zakona o zaštiti od klevete, i to član 4. stav (1) tačka d), član 6. tač. 1) i 3), te član 7. stav (1) tač. a), b) i c) i član 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Općinski sud je još istakao da, prema tumačenju Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), novinarska sloboda podrazumijeva i mogućnost da se pribjegne određenom stepenu pretjerivanja, pa čak i provociranja, pa kako je navedeno, iako sud ne mora odobravati polemički, agresivan i vulgaran ton koji novinar koristi, član 10. Evropske konvencije ne samo da štiti sadržaj izražene ideje i informacija nego i formu putem koje su one izražene, a izbor oblika i načina prezentacije informacija je autonomno pravo novinara i urednika zaštićeno članom 10, naglasivši pri tome da uloga suda nije da medijima nameće poželjnu formu izražavanja ideja i informacija.
13. Općinski sud je, imajući u vidu sve raspoložive dokumente, uključujući i nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke, te relevantne odredbe Zakona o zaštiti od klevete (član 4. stav (1) tačka d) i član 6. stav (1)), zaključio da se u okolnostima konkretnog slučaja nisu ispunili uvjeti za naknadu štete, jer se ne radi o kleveti, već o vrijednosnom sudu tuženog o dokumentarnom filmu

autorice Svjetlane Broz, pri čemu apelanticino subjektivno osjećanje povrijeđenosti nije odlučno za ocjenu da se radi o kleveti.

14. Odlučujući o apelanticinoj žalbi Kantonalni sud je donio Presudu broj 63 0 P 017939 15 Gž od 3. novembra 2015. godine kojom je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio. Kantonalni sud je, ispitujući prvostepenu presudu u granicama propisanim članom 221. ZPP, u svemu podržao stav prvostepenog suda, jer je navedeni sud na temelju analize i ocjene izvedenih dokaza tačno i potpuno utvrdio činjenično stanje, te je izveo pravilne zaključke donoseći odluku utemeljenu na zakonu za šta je prvostepeni sud dao valjane razloge koje u cijelosti prihvata.
15. Vrhovni sud je, odlučujući o apelanticinoj reviziji, donio Rješenje broj 63 0 P 017939 16 Rev od 7. novembra 2017. godine kojim je reviziju odbacio kao nedopuštenu, jer vrijednost pobijanog dijela osporene presude ne prelazi cenzus koji je propisan članom 237. stav (2) ZPP, pri čemu nije ispunjen ni uvjet za dopuštenost revizije iz stava (3) člana 237. ZPP, jer apelantica pozivanje na primjenu citiranog člana ZPP nije potkrijepila odgovarajućim razlozima zbog kojih je odlučivanje od značaja za rješavanje drugih slučajeva.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije i pravo na zabranu zloupotrebe prava iz člana 17. Evropske konvencije. Prema apelanticinom mišljenju, kršenje navedenih prava je rezultat bitnih povreda parničnog postupka, nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne i proizvoljne primjene prava, i to Zakona o zaštiti od klevete, Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) i ZPP. Apelantica tvrdi da osporene presude nisu obrazložene, posebno odluka Kantonalnog suda, koja je vrlo kratka i koja se ne bavi žalbenim prigovorima, da su redovni sudovi prilikom odlučivanja iskazali pristrasnost, odnosno naklonjenost prema tuženom, te da su proizvoljno izveli zaključak o apelanticinoj odgovornosti za štetu naloživši joj da dostavi dokaze koje nije mogla izvesti. Potom se tvrdi da redovni sudovi nisu uzeli u obzir nalaz i mišljenje vještaka medicinske struke iz kojih je nesporno proizašlo da je apelantica pretrpjela duševne bolove zbog spornog teksta tuženog. Apelantica apostrofira sporne dijelove teksta koji su za nju neprihvatljivi i uvredljivi. U vezi s tim je navela da

se radi o ozbiljnim optužbama koje su utjecale na to da ugled njenog supruga padne u očima okoline, ali i njen ugled, jer je praktično izopćena iz zajednice.

b) Odgovor na apelaciju

17. Kantonalni sud je naveo da u postupku pred tim sudom nije bilo kršenja apelantičinih prava na koja se pozvala u apelaciji, te predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.
18. Općinski sud je naveo da je ocjenom provedenih dokaza odbijen apelantičin tužbeni zahtjev i da u postupku pred tim sudom nije bilo kršenja prava na koja se apelantica pozvala, te je predloženo da se apelacija odbije kao neosnovana.
19. Tuženi je u odgovoru na apelaciju naveo da je apelacija neosnovana, jer apelantica nije dokazala bitne činjenice na kojima je temeljila svoj zahtjev, odnosno nije dokazala postojanje klevete, pa stoga ne može uspješno ni tražiti naknadu štete po tom osnovu. Predloženo je da se apelacija odbije i da se prilikom odlučivanja uzme u obzir Odluka Ustavnog suda broj AP 5204/15 od 13. marta 2018. godine, jer se radi o sličnoj situaciji u vezi sa istom apelanticom.

V. Relevantni propisi

20. U **Zakonu o zaštiti od klevete** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 59/02, 19/03 i 73/05) relevantne odredbe glase:

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Član 4. stav (1) tačka d)

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

Član 6. st (1), (4) i (6)

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili

pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

(6) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na umrlo lice, nasljednik prvog reda tog lica može podnijeti zahtjev, u smislu ovog zakona, pod uslovom da je takvo izražavanje nanijelo štetu ugledu nasljednika.

Izuzeci od odgovornosti

Član 7. stav (1) tač.a) i c)

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

U Kodeksu za štampu i online medije u BiH (dostupan na <https://www.vzs.ba/>)

Opšte odredbe

Novinari štampe i online medija u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu „novinari“) imaju obavezu da prema javnosti održavaju visoke etičke standarde u bilo kojem trenutku i pod bilo kakvim okolnostima.

Dužnost novinara i izdavača štampe i online medija je poštivati potrebe građana za korisnim, blagovremenim i relevantnim informacijama, kao i braniti načela slobode informisanja i pravo na pravedan komentar i kritičko novinarstvo.

Novinari će se pridržavati opšteprihvaćenih društvenih standarda pristojnosti i poštivanja etničke, kulturne i religijske raznolikosti Bosne i Hercegovine.

Novinari će se pridržavati standarda ljudskih prava definisanih u međunarodnim i bosanskohercegovačkim aktima o ljudskim pravima.

Novinari će razvijati svijest o ravnopravnosti polova i poštivanju osobnosti kao integralnog dijela ljudskih prava.

Novinari će štiti prava pojedinca, dok će u isto vrijeme podržavati pravo na informaciju koja služi javnom interesu.

Ovaj Kodeks treba posmatrati u svjetlu oba pomenuta značenja.

Član 1 - Interes javnosti

Interes javnosti, u značenju ovog Kodeksa, definisan je kao postupak i/ili informacija kojima je namjera pomoći javnosti u donošenju ličnog mišljenja i odluka o pitanjima i događajima, uključujući i napore otkrivanja krivičnog djela i/ili prekršaja, te spriječiti zavodjenje javnosti nekom izjavom ili postupkom pojedinca ili organizacije.

Član 2 - Urednička odgovornost

Najvažnija odgovornost novinara i urednika je osigurati da njihov rad bude usmjeren ka poštivanju istine, kao i prava javnosti da sazna istinu.

Novinari će u svakom trenutku obavljati svoj posao u duhu pravednosti, istinitosti i pristojnosti pri sakupljanju informacija, izvještavanju i predstavljanju mišljenja.

Plagijati, falsifikovanje, namjerno prikrivanje važnih činjenica, primanje mita ili usluga, koji bi uticali na rad novinara ili urednika, najteži su moralni prekršaji ove profesije.

Član 3 - Huškanje

Novinari će u svakom trenutku biti svjesni opasnosti koja se javlja kada mediji govorom mržnje podstiču diskriminaciju i netoleranciju.

Imajući u vidu takvu opasnost, novinari će dati sve od sebe kako ne bi huškali i/ili podsticali mržnju i/ili nejednakost na osnovu etničke pripadnosti, nacionalnosti, rase, religije, pola, seksualne orijentacije, fizičke onesposobljenosti ili mentalnog stanja.

Novinari neće ni pod kakvim okolnostima podsticati krivična djela ili nasilje.

Član 4 - Diskriminacija

Novinari moraju izbjeći prejudicirane i uvredljive aluzije na nečiju etničku grupu, nacionalnost, rasu, religiju, pol, seksualnu opredijeljenost, fizičku onesposobljenost ili mentalno stanje.

Aluzije na nečiju etničku grupu, nacionalnost, rasu, religiju, pol, seksualnu opredijeljenost, fizičku onesposobljenost ili mentalno stanje će biti napravljene samo onda kada su u direktnoj vezi sa slučajem o kojemu se izvještava.

Član 4a - Ravnopravnost polova i poštivanje osobnosti

Novinari će izbjegavati direktne ili indirektno komentare kojima ličnosti stavljaju u neravnopravan položaj ili ih diskriminišu po osnovi njihovog pola, roda, polnog identiteta, rodnoga identiteta, rodnoga izražavanja i/ili seksualne orijentacije.

VI. Dopustivost

Dopustivost *ratione materiae*

21. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije u odnosu na navode o kršenju prava na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda.
22. Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:
- Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.*
23. Član 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda glasi:
- (3) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:*
- h) apelacija je ratione materiae inkompatibilna s Ustavom; [...]*
24. Apelantica pobija navedene presude tvrdeći da joj je tim presudama prekršeno pravo iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.
25. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:
- Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana što uključuje:*
- h) Slobodu izražavanja.*
26. Član 10. Evropske konvencije glasi:
- (1) Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.*
- (2) Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili*

prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

27. Iz apelacije i osporenih presuda nesumnjivo proizlazi da je apelantica u konkretnoj pravnoj stvari bila u ulozi tužiteljice koja je tražila zaštitu od klevete, što znači da tužbeni zahtjev nije bio upravljen protiv apelantice zbog nekog njenog izražavanja. Pošto član 10. Evropske konvencije štiti slobodu izražavanja, a stav 2. ovog člana regulira u kojim slučajevima ta sloboda može biti ograničena, Ustavni sud smatra da apelantica nije bila „žrtva“ kršenja člana 10. Evropske konvencije (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 90/06* od 6. jula 2007. godine, tačka 18, dostupna na www.ustavnisud.ba). S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da se apelantici navodi u vezi s povredom člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije moraju odbaciti kao *ratione materiae* inkompatibilni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Dopustivost u odnosu na ostale navode

28. U odnosu na preostali dio apelacije u kojem apelantica smatra da je došlo do povrede njenog prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud, u skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, ističe da ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

29. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

30. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je procesno Rješenje Vrhovnog suda broj 63 0 P 017939 16 Rev od 7. februara 2017. godine, a apelacija je podnesena 15. marta 2017. godine, dakle blagovremeno, kako to propisuje član 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Međutim, Ustavni sud zapaža da revizija u konkretnom slučaju nije bila djelotvoran pravni lijek i da je konačna odluka u ovom predmetu Presuda Kantonalnog suda broj 63 0 P 017939 15 GŽ od 3. novembra 2015. godine protiv koje je apelantica blagovremeno podnijela apelaciju broj AP 67/16, koja je odbačena kao preuranjena, pa je na taj način apelantica zadržala pravo da podnese predmetnu apelaciju (vidi tačku 2. ove odluke) i ospori konačnu odluku u ovom predmetu. Stoga, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne

postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

31. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija u ovom dijelu ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

32. Apelantica smatra da su osporenim presudama prekršena njena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a poziva se i na kršenje člana 17. Evropske konvencije.
33. Ustavni sud zapaža da apelantica, u suštini, smatra da je spornim tekstovima nanesena šteta njenom, ali i ugledu njenog pokojnog supruga, pri čemu svoje argumente pravno kvalificira kao kršenje prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije. Međutim, „pravo na ugled“ je zaštićeno u okviru prava na privatni život iz člana 8. Evropske konvencije, pa će Ustavni sud, slijedeći praksu Evropskog suda, u konkretnom slučaju ispitati da li su redovni sudovi dali dovoljne i relevantne razloge za uskraćivanje zaštite prema tom članu, odnosno da li je osporenom odlukom postignuta pravična ravnoteža između dva suprotstavljena prava: prava na ugled i prava na slobodu izražavanja.

Pravo na privatni život

34. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava

2. ovog člana, što uključuje:

f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.

35. Član 8. Evropske konvencije glasi:

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti se ne smiju miješati u ostvarivanje ovog prava osim ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesima nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja

nereda ili kriminala, sprječavanja zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

36. Ustavni sud je, slijedeći praksu Evropskog suda, usvojio stav da pravo pojedinca na ugled predstavlja element njegovog „privatnog života“ zaštićenog članom 8. Evropske konvencije (vidi, Ustavni sud, između ostalih, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 4431/15* od 31. januara 2018. godine, tačka 36. sa daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba). Međutim, u konkretnom slučaju apelantica je tužbom tražila zaštitu ugleda svog pokojnog muža, te zaštitu svog ugleda zbog izjava o njenom pokojnom mužu, a te navode je ponovila i u apelaciji. Stoga će Ustavni sud ispitati da li ovi apelantini navodi ulaze u opseg člana 8. Evropske konvencije.
37. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj dosadašnjoj praksi u predmetu broj *AP 5204/15* razmatrao apelanticinu apelaciju kojom je pokrenula pitanje zaštite prava na ugled povodom teksta koji je objavljen na jednom od Internet-portala kao reakcija na prikazivanje dokumentarnog filma o apelanticinom pokojnom suprugu „Neđo od Ljubuškog“ autorice Svjetlane Broz (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 5204/15* od 13. marta 2018. godine, tač. 32-49, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud zapaža da je u citiranoj odluci, pozivajući se na praksu Evropskog suda, detaljno razmotrio pitanje zaštite prava na ugled nasljednika istaknuvši da nasljednik nije aktivno legitimiran da traži naknadu štete zbog povrede ugleda svog pravnog prednika, ali da napadi na ugled umrlog lica mogu, u određenim slučajevima, imati štetan utjecaj na privatni život i identitet nekog člana porodice tog lica, te da takvi navodi ulaze u opseg zaštite člana 8. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud, *Putistin protiv Ukrajine*, presuda od 21. novembra 2013. godine, aplikacija broj 16882/03, tač. 33, i *op.cit.*, presuda *Džugašvili*, tačka 30). Ustavni sud je, podržavajući takav stav Evropskog suda, ali i član 6. stav 6. Zakona o zaštiti od klevete, zaključio da dio apelacionih navoda koji se tiču apelanticinog prava na ugled ulazi u opseg člana 8. Evropske konvencije. Navedeno obrazloženje Ustavni sud smatra primjenjivim i u konkretnom slučaju.
38. Ustavni sud potom zapaža da je u citiranom predmetu, slijedeći kriterije za test proporcionalnosti koji su sumirani u predmetu *Von Hannover protiv Njemačke (broj 2)* (doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznata ličnost o kojoj je riječ i šta je predmet izvještavanja, ponašanje lica o kojem je riječ prije objavljivanja članka, način pribavljanja informacija i njihova istinitost, sadržaj, forma i posljedice objavljivanja i, gdje je primjenljivo, ozbiljnost izrečene sankcije (vidi, Evropski sud, *Von Hannover protiv Njemačke (broj 2)*, presuda od 7. februara 2012. godine, aplikacije br. 40660/08 i 60641/08, tač. 108-113), zaključio da u konkretnom slučaju nije

povrijeđen član 8. Evropske konvencije u kontekstu navoda iz spornih tekstova koje je apelantica okarakterizirala kao klevetničke.

39. Budući da se u konkretnom slučaju radi o tekstu drugačijeg sadržaja, Ustavni sud će putem navedenih kriterija ispitati da li su redovni sudovi u konkretnom slučaju pružili dovoljne razloge za odbijanje tužbenog zahtjeva pruživši pri tome zaštitu tuženom na slobodu izražavanja, u smislu člana 10. Evropske konvencije.
40. Slijedeći kriterije koji su navedeni u tački 38. ove odluke, Ustavni sud, prije svega, želi da ukaže na sadržaj sporne kolumne tuženog sa naslovom „Govno nikad ne potone, ono uvijek pluta?!“. Ustavni sud zapaža da je apelantica u tužbi apostrofirala sporne dijelove koji se odnose na njenog supruga, koji su uvredljivi ne samo za njenog pokojnog supruga već i za nju. Međutim, prema ocjeni Ustavnog suda, sporni tekst treba sagledati u cijelosti kako bi se ispitalo da li su redovni sudovi u balansiranju prava tuženog na slobodu izražavanja i apelanticinog prava na ugled dali relevantne i dovoljne razloge. U tom pravcu Ustavni sud smatra da je svrsishodno da izdvoji dio iz spornog teksta:

„...Upravo je najiritantnije konstantno omalovažavanje hrvatske nacionalnosti u Bosni i Hercegovini. Za ljubav Sarajevu, mi bi se trebali izjasniti kao Bosanci i navijati za reprezentaciju Bosne i Hercegovine, a mi to ne možemo jer smo Hrvati, bez obzira živimo li u Njemačkoj, Australiji, Americi, Hercegovini ili Bosni, ili bilo gdje van granica Republike Hrvatske. Za ljubav Ljubuškom, Bosanci pak ne moraju priznati da su im djedovi bili Hrvati čije su žene silovali Turci i tako stvorili bosansku naciju. Mi to znamo i bez njihovog priznanja. I završit ću o smrdljivom gradu koji je zadovoljan sobom, ali koji ne smrdi samo zbog Neđe već i zbog drugih izdajnika. Bilo ih je i četrdesetih i devedesetih, a ni sada ih ne manjka. Ne udoše u hvalospjev Neđi samo Memnune, Mersihe i Fuadi već udoše i Martine, Josipi, Gordani i Stipani. Dotična Martina nije izdala svoj narod, ona je uvijek bila po nacionalnosti Bosanka i Hercegovka (ma šta to značilo), a moj prijatelj ju je sinoć nazvao kujom i tako uvrijedio moju Šarku koja je nomadne Reksu okotila pet komada. Razočaran je i jedan Nevenko, koji je rekao da ne može spriječiti 'prikazivanje ovog filma', ali me s druge strane obasuo nadom, jer kada snimim film 'Uloga Sarajlija u stvaranju Nezavisne države Hrvatske', vjerujem da načelnik Sarajeva neće moći spriječiti 'prikazivanje tog filma' u Gradskoj vijećnici u Sarajevu. Budite mi pozdravljeni svi, posebno prijatelji i muslimanski i katolički, neće Ljubuški vječno smrdjeti kanalizacijom, zamirisat će opet cvijeće. Hrvatsko cvijeće! Oprosti Stjepane, kralju bosanski, što je narod tvoj šaptom pao“ (cijeli tekst dostupan na www.ljubuski-online.info/kolumne/106-kolumne/12075-kolumna-jakova-begicagovno-nikad-ne-potone-ono-uvijek-pluta.html).

41. Imajući u vidu navedeni sadržaj u kontekstu kriterija da li takav sadržaj doprinosi raspravi od javnog interesa, Ustavni sud zapaža da je u citiranoj Odluci broj *AP 5204/15* u tački 38. istaknuo da je Evropski sud usvojio stav u svojoj praksi da sastavni dio prava na slobodu izražavanja predstavlja i traženje historijske istine i da zadatak Evropskog suda nije da djeluje kao arbitar u historijskim raspravama, jer bi se, u suprotnom, takve rasprave preusmjerile s javnog prostora na sudnicu (*op.cit.*, presuda *Džugašvili*, tačka 33). Ustavni sud je, slijedeći praksu Evropskog suda, između ostalog, zaključio da su sporni tekstovi objavljeni kao reakcija na film koji je pod naslovom „Neđo od Ljubuškog“ snimljen o apelanticinom pokojnom mužu u kojem je prikazana uloga apelanticinog muža u spašavanju njegovih sugrađana Bošnjaka 1993. godine i da se može zaključiti da sporni tekstovi predstavljaju doprinos debati od javnog interesa.
42. Ustavni sud u konkretnom slučaju zapaža da je (i) sporni tekst nastao kao reakcija na film „Neđo od Ljubuškog“ i da je sasvim legitimno bilo očekivati da će takav film pobuditi (i) negativne reakcije. Međutim, Ustavni sud zapaža da se tuženi u spornom tekstu na vulgaran i uvredljiv način obračunao sa ideološkim neistomišljenicima. U tom pravcu Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud potvrdio pravo na širenje informacija u dobroj vjeri o stvarima od javnog interesa čak i kada to uključuje štetne izjave o privatnim licima (vidi, *mutatis mutandis*, *Bladet Tromsø i Stensaas protiv Norveške* [VV], br. 21980/93, ECHR 1999-III). Međutim, prema shvatanju Evropskog suda, navedena načela ne isključuju mogućnost da određene kategorije izražavanja nisu obuhvaćene zaštitom člana 10. Evropske konvencije. Stoga, Sud mora utvrditi da li je, s obzirom na razloge za zaštitu slobode izražavanja, vrsta komunikacije koja je u pitanju obuhvaćena tim garancijama. Dok su tvrdnje o činjenicama i izjave o vrijednostima ili osjećanjima obuhvaćene tim garancijama, jer naprimjer izražavaju vjerovanje ili identitet pojedinca ili pridonose stvaranju javnog mišljenja, otvoreno je pitanje da li postoji valjan razlog za zaštitu slobode vrijeđanja (vidi, Evropski sud, *Rujak protiv Hrvatske*, aplikacija broj 57942/10, odluka od 2. oktobra 2012. godine, tačka 27. sa daljnjim referencama). Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u citiranom predmetu izrazio stav da određena vrsta govora, kao što su nepristojni i bestidni govori, nema bitnu ulogu u izražavanju ideja, te da uvredljive izjave mogu pasti izvan zaštite slobode izražavanja kada je jedina namjera te uvredljive izjave vrijeđanje.
43. U kontekstu spornog teksta Ustavni sud zapaža da je Žalbena komisija Vijeća za štampu Bosne i Hercegovine na sporni tekst reagirala i zaključila da tekst u cjelini krši Opće odredbe stava 3. Kodeksa za štampu i online medije koji predviđa da će se novinari u Bosni i Hercegovini „...pridržavati opšteprihvaćenih društvenih standarda pristojnosti i poštivanja etničke, kulturne i religijske raznolikosti Bosne i Hercegovine“, a da su pojedini dijelovi spornog teksta, između

ostalog, huškački i diskriminatorski. Shodno tome, ali i praksi Evropskog suda, Ustavni sud smatra, imajući u vidu sadržaj spornog teksta u cjelini i u kontekstu, koji je uvredljiv i vulgaran i koji odiše mržnjom, netolerancijom i diskriminacijom, da takav tekst teško može doprinijeti raspravi od javnog interesa. Ustavni sud zapaža da se redovni sudovi ovim pitanjem (doprinos raspravi od javnog interesa) nisu ni bavili.

44. U vezi sa načinom pribavljanja informacija i njihovom istinitošću, Ustavni sud podsjeća da pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije spada u grupu tzv. kvalificiranih prava za koja je karakteristično da prvim stavom definiraju samo pravo, a da drugim stavom definiraju dozvoljena miješanja i ograničenja tih prava pod uvjetima propisanim drugim stavom. Ova sloboda se, uz ograničenja iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, ne odnosi samo na „informacije“ ili „ideje“ koje su primljene pozitivno, ili se smatraju neuvredljivim, ili prema njima nema stava već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi, Evropski sud, *Selistö protiv Finske*, presuda od 16. novembra 2004. godine, aplikacija broj 56767/00, stav 46, i Odluka broj AP 1203/05 od 27. juna 2006. godine, tačka 42). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i ona može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članu 10. stav 2. Evropske konvencije pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak nezavisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja, koja neki princip potvrđuju kao pravilo, ili ga negiraju kao puku deklaraciju.
45. Ustavni sud ponovo naglašava da uvredljive izjave mogu pasti izvan zaštite slobode izražavanja kada je jedina namjera te uvredljive izjave vrijeđanje. Stoga su redovni sudovi u konkretnom slučaju bili obavezni da pažljivo analiziraju sadržaj spornog teksta u cjelini kako bi postigli pravičnu ravnotežu između različitih interesa, u konkretnom slučaju apelantinog prava na ugled i prava tuženog na slobodu izražavanja.
46. U konkretnom slučaju redovni sudovi su u osporenim odlukama usvojili stav da je izražavanje tuženog, zapravo, njegovo mišljenje, odnosno vrijednosni sud čija istinitost ne podliježe dokazivanju. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi sporno izražavanje razmotrili u kontekstu teksta u kojem je tuženi, kao autor, iznio svoj ideološki stav općenito, osvrćući se na komunizam, Josipa Broza Tita, autoricu filma, apelantinog supruga i druga lica imenovana u tekstu, pri čemu su prihvatili da je jezik koji je tuženi koristio kako bi izrazio svoj stav o neslaganju sa ideološkim pogledima i postupcima apelantinog supruga vulgaran i provokativan, ali da kao takav ulazi u opseg zaštite člana 10. Evropske konvencije i Zakona o zaštiti od klevete. Prema ocjeni redovnih sudova, tuženi ima pravo da javno iznese kritički osvrt o filmu „Neđo od Ljubuškog“, koji je

izazvao brojne, uglavnom negativne reakcije među apelanticinim sugrađanima u Ljubuškom. Ustavni sud, također, zapaža da su redovni sudovi prilikom odlučanja uzeli u obzir apelanticin iskaz koji je dat tokom postupka u kojem je apelantica navela da su ona i njen suprug još prije rata u Ljubuškom bili obilježeni kao „izdajice hrvatskog naroda jer nisu pristajali na šovinizam lokalnih siledžija koji ne poznaju drugačije mišljenje“, te da su u takvim okolnostima navodi koji su izneseni u spornom tekstu, u suštini, potvrda tih navoda.

47. Imajući u vidu sadržaj cijelog teksta tuženog i kontekst u kome je nastao, Ustavni sud smatra da je tuženi, kao autor teksta, koristio neprimjerene metafore i vokabular, iznoseći na uvredljiv i vulgaran način stav o ideologiji koja se kosi sa njegovim svjetonazorima, kao i konkretnim licima, uključujući i apelanticinog supruga, što je bio razlog da Žalbena komisija Vijeća za štampu Bosne i Hercegovine reagira i osudi takvo izražavanje koje je suprotno Kodeksu za štampu i online medije u BiH (vidi relevantne propise i tačku 10. ove odluke, te tačku 41. u kojoj je naveden dio spornog teksta koji je još dostupan javnosti). Ustavni sud, također, zapaža da redovni sudovi nisu dali kritički osvrt o samom sadržaju teksta koji obiluje uvredama, prizemnim komentarima, netolerancijom, diskriminacijom.... Prema ocjeni Ustavnog suda, redovni sudovi su uopćeno naveli da se radi tek o mišljenju autora o jednoj ideologiji sa kojom se ne slaže uz upotrebu vulgarnog rječnika i metafora. Ustavni sud zapaža da je upravo zbog sadržaja spornog teksta u cjelini, a ne zbog komentara na tekst, kako je to naveo Općinski sud, reagirala Žalbena komisija Vijeća za štampu Bosne i Hercegovine.

48. Stoga je za Ustavni sud neprimjereno da redovni sudovi, kao dio pravosudnog sistema u jednoj multietničkoj državi kakva je Bosna i Hercegovina, nisu bili senzibilizirani, niti su imali potrebu da se kritički osvrnu na *prima facie* neprimjereno izražavanje tuženog, jer sporni tekst u cijelosti odiše govorom za koji, prema mišljenju Ustavnog suda, nema sumnje da se (ne) može staviti pod zaštitu člana 10. Evropske konvencije. U tom pravcu Ustavni sud smatra da je svrsishodno da redovnim sudovima ukaže na noviju odluku Evropskog suda u predmetu *Josip Šimunić protiv Hrvatske* u kojoj je Evropski sud, razmatrajući aplikantov zahtjev, između ostalog, i sa aspekta člana 10. Evropske konvencije, zaključio da je očigledno neosnovan podržavši u cijelosti stavove redovnih sudova koji su aplikanta u prekršajnom postupku novčano kaznili zbog pozdrava „Za dom“ upućenog gledaocima na stadionu nakon fudbalske utakmice (vidi, Evropski sud, *Josip Šimunić protiv Hrvatske*, odluka od 22. januara 2019. godine, aplikacija broj 20373/17, tač. 35-49). Navedeni predmet je zanimljiv utoliko što su sa aspekta zaštite aplikantovog prava na slobodu izražavanja razmatrane i analizirane sa više aspekata tek dvije riječi, a sporni tekst tuženog koji obiluje riječima uvredljivog, netolerantnog, diskriminatoriskog, huškačkog i vulgarnog sadržaja za

redovne sudove očito nije zaslužio da se pomno ispita i analizira u cijelosti i u kontekstu, kako to član 10. Evropske konvencije nalaže. Između ostalog, „...Govno nikad ne potone, ono uvijek pluta?!“, „Bosanci pak ne moraju priznati da su im djedovi bili Hrvati čije su žene silovali Turci i tako stvorili bosansku naciju“, „Dotična Martina nije izdala svoj narod, ona je uvijek bila po nacionalnosti Bosanka i Hercegovka (ma šta to značilo), a moj prijatelj ju je sinoć nazvao kujom i tako uvrijedio moju Šarku koja je onomad Reksu okotila pet komada“, „I završit ću o smrdljivom gradu koji je zadovoljan sobom, ali koji ne smrdi samo zbog Neđe već i zbog drugih izdajnika“, sve to i još mnogo toga u tekstu za redovne sudove je tek mišljenje tuženog i njegov „kritički osvrt“ na prikazani dokumentarni film „Neđo od Ljubuškog“ (navedeno podvukao Ustavni sud).

49. Za Ustavni sud uopće nije upitno da li dijelovi spornog sadržaja kolumne tuženog, zbog uvredljivog, huškačkog i netolerantnog sadržaja, na koji je reagirala i Žalbena komisija Vijeća za medije u Bosni i Hercegovini, mogu uživati zaštitu koju pruža član 10. Evropske konvencije koji, kako je ranije naglašeno, ne trpi uvredljive izjave samo da bi se neko vrijeđao. Ustavni sud smatra da se tekst, sagledan u cjelini i u kontekstu, ne može uzeti kao primjer „vrijeđanja, šokiranja i uznemiravanja“, koji je dopustiv u izražavanju novinarske slobode, u smislu člana 10. Evropske konvencije.
50. Stoga, prema ocjeni Ustavnog suda, nisu ni dovoljni ni relevantni razlozi koje su redovni sudovi dali u obrazloženjima osporenih odluka, koji su bez ikakvog kritičkog osvrta i detaljne analize jezičkog sadržaja spornog teksta dali za pravo tuženom da na vulgaran način vrijeđa ideološke neistomišljenike, odnosno sve što se kosi sa njegovom ideologijom, stavljajući takvo izražavanje pod zaštitu koju pruža član 10. Evropske konvencije. Ustavni sud, također, podsjeća da su redovni sudovi zanemarili još jedan segment koji je bitan kada se razmatra pitanje zaštite nečijeg prava na ugled, a to su štetne posljedice spornog izražavanja (vidjeti tačku 8. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra da redovni sudovi osporenim odlukama nisu postigli pravičan balans između zaštite prava na ugled apelantice i zaštite prava tuženog na slobodu izražavanja koju su mu redovni sudovi pružili bez kritičkog osvrta i bez sadržajne analize teksta, te bez uzimanja u obzir svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja.
51. Ustavni sud podsjeća da je prilikom odlučivanja imao u vidu i da je apelantica, kao supruga pokojnog Neđe, dala saglasnost autorici filma da taj film napravi i da se on javno prikaže, te da je stoga bilo razumno očekivati da će uslijediti reakcije javnosti i da je bilo razumno očekivati i da će film biti podvrgnut kritičkom sudu javnosti i da neće naići samo na odobravanje. Međutim, u okolnostima konkretnog slučaja sadržaj spornog izražavanja tuženog je takav da, prema mišljenju Ustavnog suda, isključuje zaštitu člana 10. Evropske konvencije. Naime, u konkretnom slučaju radi

se o vulgarnom i brutalnom vrijeđanju koje je iznio tuženi, a u takvoj situaciji, tj. situaciji kao što je ova, član 10. Evropske konvencije ne može se tumačiti na način da pruža zaštitu slobode vrijeđanja. Stoga, Ustavni sud nije mogao ostati ravnodušan u situaciji kao što je ova, kada redovni sudovi nisu adekvatno reagirali na sadržaj spornog izražavanja.

52. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da redovni sudovi odbijanjem apelanticinog tužbenog zahtjeva u okolnostima konkretnog slučaja nisu postigli pravičan balans između dva konkurentna prava i to prava na slobodu izražavanja i prava na ugled, te da je indirektno došlo do kršenja prava na apelanticin ugled iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

53. Imajući u vidu navedeno, slijedeći vlastitu praksu, Ustavni sud smatra da je prekršeno i apelanticino pravo na obrazloženu odluku kao dio prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, ali da nema potrebe davati o tome posebno obrazloženje, jer se isti razlozi koji su dati u tač. 42-48. ove odluke odnose i na kršenje ovog prava (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 3530/16* od 19. decembra 2018. godine, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

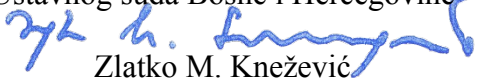
54. S obzirom na navedeni zaključak, Ustavni sud neće razmatrati ostale apelacione prigovore.

VIII. Zaključak

55. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja prava na apelanticin ugled kao dio prava na privatni život iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije u situaciji kada je spornim izražavanjem, za koje se teško može reći da doprinosi debati od javnog interesa, na vulgaran, uvredljiv i netolerantan način izneseno mišljenje tuženog o apelanticinom suprugu i ostalim ideološkim neistomišljenicima, te kada su sudovi propustili da se kritički osvrnu na sadržaj spornog teksta u cjelini i u kontekstu, na koji je reagirala i Žalbena komisija Vijeća za štampu Bosne i Hercegovine i kada su redovni sudovi pružili tuženom zaštitu prema članu 10. Evropske konvencije, propustivši na taj način da uspostave pravičnu ravnotežu između dva konkurentna prava, pri čemu je vrlo upitno da li tekst sagledan u cjelini i u kontekstu može imati zaštitu prema članu 10. Evropske konvencije, koji ne štiti uvredljive izjave samo da bi se neko vrijeđao.

56. S obzirom na ovaj zaključak, Ustavni sud, također, zaključuje da je prekršeno i apelanticino pravo na obrazloženu odluku kao dio prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

57. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka h), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.
58. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Zlatko M. Knežević